

OPEN MONUMENTENDAG WIJK BIJ DUURSTEDE 2015

Kunst en Ambacht

In Wijk bij Duurstede, de derde monumentengemeente in de provincie Utrecht, openen tijdens de Open Monumentendag maar liefst **24 monumenten** hun deuren of hekken voor u. En: de toegang is gratis.

Deze 29^e Open Monumentendag op zaterdag 12 september 2015 heeft als **thema: Kunst & Ambacht**. Bij **kunst** denken we niet alleen aan bouw-, schilder- en beeldhouwkunst, maar ook aan niet-beeldende kunsten, zoals muziek en theater. Dit alles is vandaag te zien en te horen, voor elk wat wils!

Een **ambacht** is kort gezegd een vak waarbij iets met de hand wordt gemaakt. Enkele ambachten tijdens de Open Monumentendag hebben direct te maken met het gebruik van de opengestelde monumenten. Andere ambachten moesten het monument mooier of beter bewoonbaar maken.

Over welke ambachten hebben we het? U kunt onder meer een leerlooier, bouwkundig restaurateur, restauratieschilder, glas-in-loodwerker en een meubelrestaurateur aan het werk zien. Kortom: volop kunst en ambacht bij onze Wijkse monumenten.

Wij wensen u een geweldige Open Monumentendag!

Vervoer

Over het water zoals vroeger:

- Open Monumentendag in Wijk bij Duurstede is niet compleet zonder een **vaartochtje op de rivier de Lek**. Even ontspannen en de stad vanaf de rivier bewonderen! Schipper Peter Jansen van de **zandaak "Samenwerking"** vaart u naar een rustig natuurvriendelijk gebied.

Onderweg vertelt de schipper van alles over de omgeving, maar natuurlijk ook over zijn zandaak.

U vindt de Samenwerking, afgemeerd **in de Stadshaven aan de lage steiger**, herkenbaar aan de vlag van Open Monumentendag.

Bij **nr. 9** in dit programma leest u meer over de geschiedenis van dit bijzondere schip.

Het culturele programma

TONEEL

Vandaag kunt u op **drie verschillende plaatsen** toneelvoorstellingen bijwonen.

De toneelgroep van **Stichting De Inrichting** speelt om **11.00, 12.00, 14.00 en 15.00 uur**:

- bij **Kasteel Duurstede (nr. 4)**, onder regie van **Ruth Schreuder**, de eenakter "**Oude stenen vertellen**". Daarbij restaureren bouwvakkers anno nu een oude muur op de binnenplaats van het Kasteel. Door het werken met het oude materiaal krijgen zij **flashbacks naar het verleden**. Die flashbacks gaan terug naar o.a. de beschieting van het Kasteel in 1672, weghalen van stenen door burgers voor het bouwen of herstellen van hun eigen huizen in 1675, tot ook recentere gebeurtenissen. Het geheel wordt muzikaal omlijst door de band **SpringFish**.

- in de **Oude School van Overlangbroek (nr. 15)**, onder regie van **Karel Schneider**, de eenakter "**BJØRN**". Daarin zien **vier oude vrienden** Leonard, Erna, Wilma en Bjørn elkaar na twintig jaar weer eens terug. In hun jeugd waren zij een matig succesvolle **ABBA-imitatiegroep**. Vandaag trouwt Hans, de man die hen destijds naar ieder optreden bracht. Op aandringen van Bjørn zullen zij nog eenmaal een show geven. In een kleedkamer moeten zij hun act repeteren en weer net zo flitsend zien te krijgen als vroeger. Toen hadden zij grote dromen, maar daar is niets van terecht gekomen. Wat hebben zij elkaar na al die jaren nog te vertellen?

Karel en zijn cast OMD-2014 ►

De **toneelvereniging VIOS** uit Langbroek speelt, onder regie van **Truus de With**:

- op het voorterrein van **Kasteel Sandenburg (nr. 17)**, om plm. **13.00, 14.00, 15.00 en 16.00 uur**, een **Boerenbruiloft**.

Het **bruidspaar Bertus en Cornelia** vertrekt om 12.30 uur vanaf Nederlangbroek (Langbroekerdijk A 44), **per paard en marathonwagen**, via de Langbroekerdijk naar Kasteel Sandenburg. Daar staat de trouwambtenaar al klaar om hen in de echt te verbinden.

Cornelia is van goede boerenafkomst en haar ouders zijn tegen het huwelijk met Bertus, zoon van een arm keuterboertje. Bertus en Cornelia weigeren om hun liefde voor elkaar op te geven, maar de jaren gaan door en inmiddels zijn zij niet meer zo piepjong. Samen smeden zij een liefdesplan. De trouwambtenaar gaat tijdens de huwelijksvoltrekking wel erg diep in op het persoonlijke leven van de families.

LIVING STATUES

- Op de **Markt in Wijk bij Duurstede** zijn voor het Oude Stadhuis (nr. 1) **Living Statues** te bewonderen. Zij wijzen u graag de weg naar enkele evenementen en geven stilzwijgend antwoord op uw vragen over te bezoeken monumenten. Uw kinderen mogen gratis met hen op de foto!

ZANG

Het koor **Davina** treedt op twee verschillende plaatsen op: om **14.30 uur** in de **Grote Kerk (nr. 2)** en om **16.00 uur** bij **Kasteel Duurstede (nr. 4)**. Davina is een klein enthousiast vrouwenkoor uit Rijswijk (Gld), opgericht in 2003, onder de bezielende leiding van dirigent Frank van der Velden. Het repertoire bestaat uit Europese volksmuziek, wereldmuziek en licht klassieke stukken vanaf de Middeleeuwen tot nu. Er wordt voornamelijk a capella gezongen.

muzikale living statue

MUZIEK

koor DAVINA

ORGEL

In de meeste vandaag opengestelde kerken kunt u op gezette tijden van orgelmuziek genieten. Dat geldt niet alleen voor de **Grote Kerk (nr. 2)** in Wijk bij Duurstede, waar **Pim Schipper** het orgel bespeelt, maar ook voor:

- de **Hervormde Kerk van Nederlangbroek (nr. 19)**, daar zorgen 's morgens Jerry Matze en 's middags Marinus-Jan Breugem en Henk van der Steeg voor gewijde orgelklanken, en
- de **Hervormde Kerk van Overlangbroek (nr. 16)**, verschillende organisten bespelen daar het orgel.

PIANOLA'S

- In het voormalige **Ewoud- en Elisabeth Gasthuis (nr. 7)** is sinds enkele jaren de **Pianola Sociëteit** gevestigd. Een pianola is kort gezegd een speelautomaat in een piano, waarmee pianomuziek ten gehore kan worden gebracht. De eerste pianola werd gebouwd in 1895 door een Amerikaan. Kort daarna verschenen ze ook in Europa, waar ze "kunstspelpiano" werden genoemd. De bloeitijd van de pianola lag in de jaren twintig van de 20e eeuw. Eigenaar en beheerder van de Pianola Sociëteit is **Max Lakeman**, die u enthousiast over zijn verzameling pianola's zal vertellen, maar wat nog mooier is: een aantal van zijn **3.000 pianolarollen** zal laten beluisteren.

Max Lakeman en één van zijn vele pianola's

LIVE MUZIEK

Tijdens de Open Monumentendag van vorig jaar speelde de **Band SpringFish** bij het Veilingmuseum in Cothen, waar hun optreden erg werd gewaardeerd.

Nu zijn deze drie muzikanten opnieuw te horen en wel bij **Kasteel Duurstede (nr. 4)**, waar zij de rol van muzikale omlijsting spelen bij het toneelstuk "Oude stenen vertellen", maar daarnaast ook op gezette tijden zelfstandig zullen optreden. Het recept van SpringFish is kort gezegd: een **fijne mix van subtiele akoestische muziek**, waar het plezier en de passie vanaf druipen.

TENTOONSTELLINGEN

● In de **Grote Kerk** van Wijk bij Duurstede (**nr. 2**) kunt u vandaag iets heel bijzonder bezichtigen. Natuurlijk zijn daar ook foto's van de laatste restauratie van de kerk in 2008 te zien en een verzameling van kruisjes uit alle delen van de wereld, maar nu gaat het om **drie zeer oude rouwborden, uit 1609, 1612 en 1617**. Een rouwbord is een zwartgeverfd houten bord met naam, titel en wapenschild van een prominente overledene met vermelding van de sterfdatum. Deze drie onlangs uit tien plankjes gereconstrueerde rouwborden zijn een zeldzaamheid. In de Franse tijd moesten rouwborden worden vernietigd, omdat zij "hatelijke overblijfsels zouden zijn van de ongelijkheid en hoogmoed der voorige tijden". Zo ook de **74 rouwborden in de Grote Kerk, waarvan op wonderlijke wijze tien plankjes gered zijn van vernietiging**. De beheerder van de Grote Kerk **Wim Heitink** is in de kerk aanwezig om uitleg te geven over de rouwborden en ook over de zwerftocht van de plankjes, die voor **dr. Ad de Jong** de basis vormden voor de reconstructie van de rouwborden.

● In **Museum Dorestad (nr. 5)** is de tentoonstelling "Achter Slot en Grendel" te bezichtigen. Deze tentoonstelling toont een overzicht van de ontwikkeling van sleutels en sloten vanaf de Romeinse tijd tot aan het eind van de Middeleeuwen. Sleutels en sloten zijn door alle tijden heen voor mensen van belang geweest om hun kostbaarheden en belangrijke zaken veilig te stellen. Vooral **kostbare handelsproducten** moesten goed worden opgeborgen, vandaar dat er in de handelsplaats Dorestad veel sleutels zijn gevonden.

antieke sleutel

essenhakhout

● In de **Hervormde Kerk van Nederlangbroek (nr. 19)** maakt u kennis met het ambacht van werken in de **grienden van essenhakhout rondom Langbroek**. Op een reeks foto's van **Hans Dirksen** ziet u het **kappen** van het essenhakhout in het begin van dit jaar.

Evenementen

WIJK BIJ DUURSTEDE

● In en om de **molen Rijn en Lek (nr. 11)** kunt u vandaag alles te weten komen over de voormalige **leerlooielij** in Wijk bij Duurstede. Wat is daarover nog in de Wijkse archieven terug te vinden en waar was deze precies? In het **Molenhuis "De Graanschuur"** naast de molen is een **tentoonstelling** ingericht over deze leerlooierij. Er zijn **gebruiksvoorwerpen en gereedschappen** te zien die te maken hebben met het leer looien. In de **film** die wordt vertoond, kunt u het hele **proces van het leerlooien** volgen.

afbeelding leerlooierij

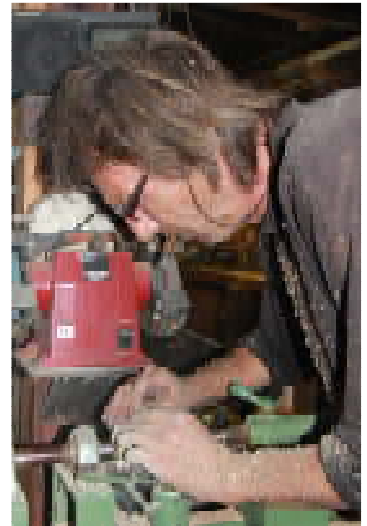
● In de **Stadshaven** van Wijk bij Duurstede liggen vandaag twee belangrijke varende monumenten:

- de klipperaaak “**Tatanka**” (nr. 8) van Hans Sol en
- de zandaak “**Samenwerking**” (nr. 9) van Peter Jansen.

De **Tatanka** kunt u bezichtigen en daarbij komt u ook in de **scheepstimmerwerkplaats**, waar u de eigenaar aan het werk ziet.

Over de **Samenwerking** hebt u al eerder in deze programmapolder gelezen bij Vervoer: met deze zandaak kunt u met schipper Peter Jansen een **vaartochtje** maken op de Lek.

Hans Sol in zijn scheepstimmerwerkplaats aan boord van de Tatanka

● Aan de rand van de Stadshaven, vlakbij de molen, kunt u ook een kijkje nemen bij **Pisano Scheepsreparaties (10)**. De gebroeders Van Rossum, thans eigenaars van het bedrijf, laten u in hun **werkplaats** het een en ander zien over het op ambachtelijke wijze repareren van schepen. Hopelijk ligt er tijdens Open Monumentendag ook een klein schip op de **scheepshelling**.

● Aan de Havenweg **tegen de Walmuur** (onder het terras) bevinden zich sinds kort twee **originele panelen** van: “het Gat van de Lek” en “Wijkse Waterwegen”.

OVERLANGBROEK

● Het plein voor de **Oude School (nr. 15)** in **Overlangbroek** is vandaag omgetoverd tot een **ambachtenpleintje**.

Hier worden verschillende **ambachten** uitgeoefend: wol spinnen, stoelen matten, houtsnijwerk maken en nog veel meer. U kunt precies zien hoe het allemaal in zijn werk gaat en al uw vragen daarover stellen.

Misschien ook een moment om **wat te eten of te drinken**, U kunt naar het **tuinterras van Langbroekerdijk B 19** (tegenover de kerk) gaan en anders kunt u bij de kerk of op het ambachtenpleintje genoeg lekkere dingen kopen. Bovendien begint hier om **16.00 uur** een **barbecue**, waar u van harte welkom bent.

EVENEMENTEN IN DE OMGEVING:

● **Open Monumentendag Bunnik** biedt u de mogelijkheid om aan rondleidingen door **Oud Amelisweerd** deel te nemen. Bovendien kunt u de gerestaureerde boerderij **De Knapschinkel** bezoeken. In de boerderij **Het Burgje** zijn exposities van keramiek en schilderijen te zien en er is een oude ambachtenmarkt. Zowel langs de monumenten van Wijk bij Duurstede als die van Bunnik zijn fietsroutes uitgezet. Deze fietsroutes sluiten op elkaar aan. Bij de **Kaasboerderij “De Ossenwaard” aan het Molenspoor** bij Cothen, richting Werkhoven, zijn de programma’s en fietsroutes van beide gemeentes te krijgen, evenals bij de beide VVV-kantoren. Voor meer informatie hierover en over andere activiteiten op Open Monumentendag Bunnik kunt u kijken op www.openmonumentendag.nl/gemeente/bunnik.

De 24 opengestelde monumenten in de gemeente Wijk bij Duurstede

De volgende deelnemende panden en objecten kunnen behalve per auto, ook per fiets of binnen de kernen lopend worden bezocht. De onderstaande beschrijving met fietsroute begint op de Markt in Wijk bij Duurstede, maar u kunt uiteraard op elk punt van de route starten.

In Wijk bij Duurstede is een wandelroute uitgezet, die ook per fiets kan worden afgelegd.

Achterop deze folder staan de bijbehorende routekaarten, die ook te vinden zijn op www.wijkbijduurstede.nl en op **Facebook: Open Monumenten Dag Wijk bij Duurstede**.

In elk monument ligt een uitvoerige **pandenbeschrijving** ervan voor u klaar.

= Etenswaren te koop

= Consumpties te koop

WIJK BIJ DUURSTEDE

De panden van Wijk bij Duurstede staan in volgorde van een wandelroute. Ook enkele historische panden die met het thema Kunst & Ambacht te maken hebben en waar u langs komt, worden even kort genoemd. Deze zijn echter niet opengesteld. U herkent die aan een *.

De wandel- en fietsroute begint op de Markt:

1. Oude Stadhuis, Markt 24

Het prominent -buiten de rooilijn van de rest van de bebouwing- op de Markt gelegen Stadhuis dateert uit 1662. In opdracht van het stadsbestuur ontwierp en bouwde Gijsbert Thöniszoon van Vianen een strak classicistisch gebouw met een monumentale ingangspartij en bordes. Dit bordes met zijn beide trappen werd in 1857 vervangen door een trappartij met gietijzeren trappen in een halvemaanboog. Gietijzer was destijds hét bouw materiaal voor onder meer elegante hekken en trappartijen. De gietijzeren trappartij werd in 1937 weer vervangen door het huidige bordes. Op Open Monumentendag kan de **eerste verdieping** worden bezichtigd, inclusief de **raadzaal**. Daar is de 18e -eeuwse schouw te zien met daarboven de geschilderde wapens en namen van de stadsbestuurders. De raadzaal keek oorspronkelijk uit op de Markt, zodat de vroede vaders vanaf veilige afstand neer konden kijken op de bevolking. Al vrij snel na de bouw heeft men door de raadzaal met een muur te verkleinen, aan de Marktzijde een aparte kamer gecreëerd. Voor het overgrote deel echter is de oorspronkelijke indeling van het Stadhuis intact gebleven.

Sinds het gemeentebestuur in 1981 uit het oude Stadhuis vertrok, is het in gebruik bij de VVV en tot 2014 ook door de Nederlandse Kastelenstichting.

Tijdens de **Open Monumentendag** is beneden in het Stadhuis bij de **VVV het centrale informatiepunt**.

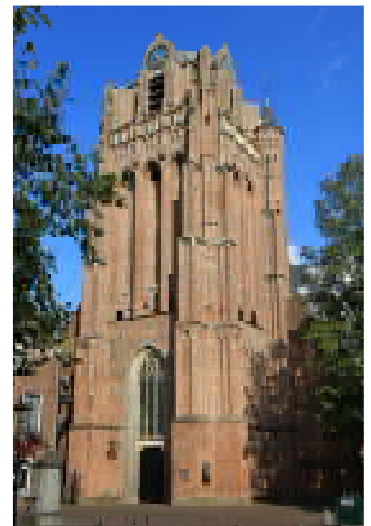
- Nu u toch op de Markt bent, is het interessant om even binnen te lopen bij de **Lederwarenwinkel van Mark ter Steeg, Markt 3**. Voordat u straks bij de molen gaat zien hoe vroeger in de **Wijkse Leerlooierij** het **leer looien** plaatsvond, kunt u hier van alles te weten komen over het **bewerken en verwerken van leer**.

U loopt nu even terug naar het Oude Stadhuis en daar rechts achter vindt u:

2. Grote Kerk en toren, Markt 22

De groots opgezette kruisbasiliek is in zijn huidige vorm gebouwd tussen ongeveer 1365 en 1550.

Daarvóór stond er vanaf ongeveer 1300 een kleine eenbeukige kruiskerk met vrijstaande toren. Vanaf het begin van de 15^e eeuw werd de kerk vergroot tot een driebeukige hallenkerk. De vanwege het ontbreken van voldoende financiën nooit afgebouwde huidige toren en een verdere vergroting van de kerk waren het werk van bisschop David van Bourgondië (van 1456 tot 1496 bisschop van Utrecht). Een brand in 1579 verwoestte het koor met de graven van de Utrechtse bisschoppen David en Philips van Bourgondië. Dit gedeelte is nooit herbouwd. De onvoltooide toren is grotendeels uit het eerste kwart van de 16^e eeuw. De geledingen (naast of boven elkaar liggende bouwdelen) zijn rijk versierd met onder meer **beeldhouwwerk**.

Het **hoofdorgel** van de kerk is in 1628-1629 vervaardigd door A. Kiespenning. Na verschillende wijzigingen is het in 1980 in de toestand van 1717 hersteld en uitgebreid met een vrij pedaal.

- Het orgel wordt vandaag bespeeld door de **organist Pim Schipper**.
- Om 14.30 uur vindt hier een optreden plaats van het **dameskoor Davina**.
- In de kerk treft u de reeds onder “Tentoonstellingen” genoemde **rouwborden** aan.
- De **toren** kan de hele dag worden beklommen en bij helder weer hebt u hiervandaan een fantastisch uitzicht.
- De leden van het **Wijkse Klokkenluidersgilde** luiden op ieder heel uur handmatig de monumentale 16^e-eeuwse klokken.

Rechts van de Grote Kerk bevindt zich het monumentale pand de ‘Nederhoff’, waarin een kledingzaak is gevestigd. U gaat door de poort links van dit pand. Boven de doorgang staat: ‘Tellegen en Pels Wijnkooperij Opgerecht 1738’. Tot 1965 was hier een bekende wijnkoperij en distilleerderij gevestigd. Via het binnenplaatsje komt u uit bij:

3. Café 't Hoff, Markt 15A

Dit café (**open vanaf 12.00 uur**) is gevestigd op het achtererf van het interessante Nederhoffcomplex, waarvan de geschiedenis teruggaat tot de 10e eeuw. U komt er via de zojuist genoemde poort aan de Markt of via de Mazijk. Het is niet onmogelijk dat bisschop David van Bourgondië de bouwheer is geweest van dit pand met zijn bijzondere **natuurstenen arcade en eiken balklaag op gotische sleutelstukken met schuin gelegde kinderbalken** uit circa 1460. Recent is aangetoond dat de oorspronkelijke functie die van **kaatsbaanhuisje** moet zijn geweest, een uniek huisje bij een kaatsbaan waarvan waarschijnlijk nergens

elders in Europa overblijfselen bewaard zijn gebleven.

*U loopt terug door dezelfde poort naar de Markt en gaat rechtsaf de Peperstraat in. Al snel ziet u aan uw rechterhand, bij nr. 16, een klein poortje. U gaat hierdoor. Het steegje dat u volgt (denk aan uw hoofd!), leidt naar de **Mazijk**. Dit was vroeger een deel van de oude stadsgracht, die naar Kasteel Duurstede leidde. U volgt de Mazijk tot het eind, daarna gaat u linksaf. Aan de rechterkant ziet u het ingangshek tot:*

4. Kasteel Duurstede, Langs de Wal 6-7

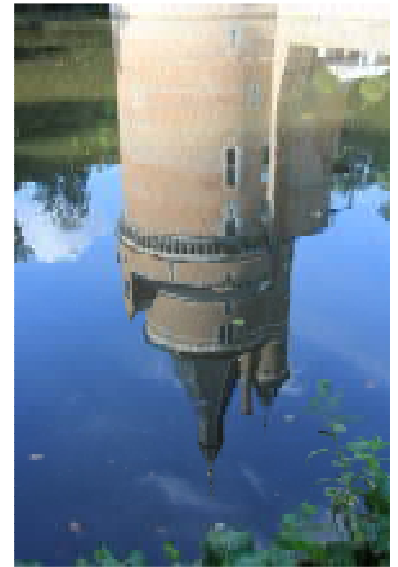
De vierkante woontoren, **donjon**, van Kasteel Duurstede is rond 1260 gebouwd. De bouwheer was **Zweder van Zuijlen**. De families Van Zuijlen, Van Wulven en Van Zijl bezaten destijds de macht in het gebied van de Kromme Rijn en Langbroekerwetering. Door **bisschop David van Bourgondië** (bisschop van Utrecht van 1456 tot 1496) is het kasteel flink uitgebreid, sterker en goed verdedigbaar gemaakt met wallen en verdedigingswerken, en ook verfraaid.

Zelf afkomstig van het hertogelijk hof van Bourgondië bracht hij deze hofsfeer mee en trok kunstenaars en geleerden uit heel Europa aan.

De ronde toren, die naar hem dan ook nu nog de **Bourgondische toren** heet, is een voorbeeld van de rijke hoofse bouwstijl. Na het vertrek van de bisschoppen in de 16^e eeuw verviel het kasteel al spoedig tot een ruïne. Alleen de vierkante donjon uit de 13^e eeuw, de Bourgondische toren uit de 15^e eeuw en het muurwerk behorend tot de kelderverdieping staan nog overeind. De plaats waar men nu het kasteel betreedt was eigenlijk het kelderniveau. De ruïne is voor het laatst in 2013 gerestaureerd.

Waar voorheen de verdedigingswerken lagen is nu een **parkbos**. In 1852 schonk de eigenaar van het kasteel en omringend gebied J.H. Baron van Lynden van Lunenburg het kasteelterrein aan de gemeente, op voorwaarde dat er een openbaar park van zou worden gemaakt. De bekende tuinarchitect J.D. Zocher jr. legde een enigszins heuvelachtig wandelpark aan en verbond de binnen- en buitengracht met elkaar. Na 160 jaar is het kasteelbos nog nagenoeg onveranderd. De muzikent is van 1911.

Tijdens de Open Monumentendag wordt **om 11.00, 12.00, 14.00 en 15.00 uur** door Stichting De Inrichting, onder regie van Ruth Schreuder, de eenakter **“Oude Stenen vertellen”** opgevoerd.

Verder zijn hier onder meer: • rondleidingen • de band **SpringFish treedt op** • **om 16.00 uur zingt het koor Davina** • **oude ambachten w.o. een bierbrouwer**. De rondleidingen worden verzorgd door twee VVV-gidsen in passende historische kledij!

◀toneel tijdens OMD-2014

Na het bezoek aan het Kasteel verlaat u het park via hetzelfde toegangshek en steekt over naar de Muntstraat:

5. Museum Dorestad, Muntstraat 42

Sinds 2000 is Museum Dorestad gevestigd in het rond 1645, mogelijk door een lid van de familie Ploos van Amstel, gebouwde huis met de naam Amstelwijk. Anders dan vaak wordt beweerd, was op deze plaats niet het bisschoppelijke muntatelier gevestigd. Dat stond een stuk verderop in de Muntstraat. Het huis is steeds door welgestelde burgers bewoond geweest, totdat het door de erven Van Heijst in 1958 aan de gemeente werd verkocht. In het museum is de **tentoonstelling *Achter Slot en Grendel*** te bezichtigen. Deze tentoonstelling laat de ontwikkeling van sleutels en sloten zien vanaf de Romeinse tijd tot het eind van de Middeleeuwen.

Aan het eind van de Muntstraat gaat u rechtsaf, tot aan:

6. In de Nije Poorte, Oeverstraat 16

Tegenover het voormalige Ewoud- en Elisabeth Gasthuis bevindt zich de **interieurwinkel “In de Nije Poorte”**.

Dit pand bestaat eigenlijk uit twee middeleeuwse panden, die in 1650 zijn samengevoegd.

De oude vloerniveaus werden daarbij gehandhaafd, zoals nog altijd is te zien. Bovendien zijn nog steeds de 17^e-eeuwse vloeren te bewonderen.

In het linkerpand is er een verdiepte ruimte te vinden; waarschijnlijk is dit de kelder van het linker huis.

In een gebouw achter in de tuin hangt een lijst met namen van de bewoners vanaf 1413.

7. Het voormalige Ewoud- en Elisabeth Gasthuis, Oeverstraat 21

Tegenover “In de Nije Poorte” bevindt zich het voormalige Ewoud- en Elisabeth Gasthuis. Dit Gasthuis, gesticht in **1400**, was niet alleen bedoeld voor de opvang van zieke en bejaarde inwoners van Wijk, maar bood ook kortdurend onderdak aan reizigers. Geestelijken op doorreis mochten gebruik maken van een aparte kamer. Zwervers, geboefte en hoogzwangere vrouwen werden buiten de deur gehouden, evenals reizigers die eerst een herberg hadden bezocht en in kennelijke staat waren. Voor ieder was er één nacht onderdak en voedsel, waarna men -behalve als men goed betaalde- weer werd uitgezwaaid. In het voormalige Gasthuis is een collectie bijzondere muziekinstrumenten te zien en te horen: **pianola's**.

Sinds een aantal jaren is hier de **Pianola Sociëteit** gevestigd. Eigenaar en beheerder **Max Lakeman** vertelt u er graag over en geeft demonstraties.

U kunt ook verder de **benedenverdieping** bezichtigen van dit voormalige Gasthuis en een kijkje nemen in de **tuin**.

*U loopt de Oeverstraat uit en gaat aan het eind **door de Poort in de Walmuur**. U bent nu bij de **Stadshaven**. Hier steekt u de (drukke) weg over naar de trappen bij de haven, waar de **klipperaak “Tatanka” (nr. 8)** ligt afgemeerd.*

De **Stadshaven van Wijk bij Duurstede** ligt in feite nog op dezelfde locatie als in de Middeleeuwen: op de kruising van de Kromme Rijn en de Nederrijn/Lek. Vandaaruit had de stad verbinding met verschillende

waterwegen, die Wijk niet alleen met belangrijke steden in Nederland, maar ook met de handelssteden in heel Noordwest Europa in contact bracht. Wijk was een centrum van economische activiteiten. Helaas heeft zich dat niet doorgezet. Dit is onder meer te wijten aan de voortdurende verzanding van de Lek en aan het feit dat andere steden, zoals Utrecht, actiever waren in het bevorderen van hun verbindingswegen en handelsactiviteiten.

Niettemin biedt de haven nog altijd een levendige aanblik en is heel gewild als passantenhaven.

8. Klipperaak “Tatanka”, Stadshaven

De bijna 32 meter lange en 5 meter brede klipperaak “**Tatanka**” werd in 1908 in Zwartsluis gebouwd. Het stalen binnenvaartschip kreeg in 1924 de eerste motor: daarvoor werd puur gezeild. Het schip heette bij de tewaterlating *Hoop doet leven*. In 1935 was het schip betrokken bij een aanvaring, waarbij het binnen een kwartier onder de golven verdween. Gelukkig wist de schipper zijn vrouw en zijn acht kinderen in veiligheid te brengen. Daarna werd de klipperaak gelicht en in Vreeswijk op de werf gerepareerd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen het inmiddels was omgedoopt tot “Risico” (nomen est omen!/ de naam is een voorteken!) werd het schip gevorderd door de Wehrmacht. Die stak het in 1945 bij de Duitse aftocht uit Frankrijk in Rheims in brand.

Daarna heeft het schip nog tientallen jaren gevaren, tot het als kantineboot van een watersportvereniging werd gebruikt. De huidige eigenaar **Hans Sol** redde de Tatanka van deze ondankbare taak en herstelde het schip in oude glorie!

De hele dag worden er **rondleidingen op de klipperaak** gegeven en in de **scheepstimmerwerkplaats** van Hans Sol ziet u dit oude ambacht van heel dichtbij.

*U loopt naar rechts langs de Havenweg naar de entree van de Stadshaven en ziet aan de grote steiger de **zandaak***

“Samenwerking” liggen. Het is ook mogelijk, dat de Samenwerking met passagiers juist een vaartochtje maakt op de Lek, zodat u even moet wachten tot het schip weer terug komt in de Stadshaven.

9. Zandaak “ Samenwerking”, Stadshaven

Zandaakjes werden voor twee doeleinden gebruikt: voor **baggeren** (diepen) en **zandwinning** (delven). Met een vergelijkbaar zandaakje is Adriaan Volker, de grondlegger van het wereldberoemde baggerconcern, begonnen als baggeraar. Eerst moest hij het scheepje vol beugelen (met handkracht bagger van de rivierbodem opscheppen), daarna moest hij verderop de bagger weer overboord scheppen. Zwaar werk! Daarom kwam hij later op de uitvinding van de “onderlosser”. Het aakje dat u vandaag kunt bezoeken, is rond 1892 als zeilschip gebouwd. Toen zal er ook wel rivierzand op de Hollandse IJssel gebeugeld zijn om het als metselzand in Rotterdam te verkopen. De Coolsingel is van 1913-1922 gedempt met door zandaakjes aangevoerd zand!

Dit aakje is van ongeveer 1930 tot 1975 door de gemeente Rotterdam gebruikt voor baggerwerk in de binnenwateren van de stad. De mast is door het contragewicht gemakkelijk te strijken, zodat bruggen geen probleem zijn om op af te zeilen. Opmerkelijk detail is de ‘**klapmuts**’: de losse punt van de voorsteven. Deze kan naar voren worden geklapt om de kruiphoogte te verminderen voor zeer lage bruggen. In

1975 hebben de huidige twee eigenaren het scheepje bij een scheepssloper(!) gevonden en gerestaureerd met behulp van gegevens van het Maritiem Museum in Rotterdam. Sinds 1980 is het weer een zeilend vrachtscheepje onder de toepasselijke naam ‘Samenwerking’. **Eigenaar Peter Jansen maakt graag een vaartochtje met u op de Lek.**

*Na het bezoek aan de Stadshaven vervolgt u uw weg linksaf op de Havenweg. U steekt het zebrapad over en via het trapje komt u op het Bemmelsdijkje. U gaat nu naar **Pisano Scheepsreparaties** en betreedt dit terrein door de witte poort in het hek.*

10. Scheepswerf en Scheepsreparatieplaats van Pisano, Havenweg 1-2

schoolplaat “scheepswerf”

Al vanaf 1855 is er aan de Haven een scheepstimmerwerkplaats gevestigd. Oorspronkelijk had het vier **scheepshellingen**, maar daar is er nu nog maar één van over.

De onderneming werd gestart door Hendricus Wilhelmus van den Hurk. Zijn zoons Jan en Hendricus zetten het bedrijf voort, totdat in 1979 de laatste van beide broers overleed. Hun knecht Willy Buunen nam de zaak over.

Na een paar jaar kreeg hij een compagnon, Frans Pisano, die van 1991 tot 2001 alleen de werf runde. Vanaf 2001 is het bedrijf van de gebroeders Van Rossum. De werf heet nog steeds Pisano. In de werkplaats wordt gedemonstreerd hoe men ook nu nog op ambachtelijke wijze schepen repareert. Let ook op het **Informatiebord** aan de **buitenzijde van de werkplaats!**

Na het bezoek aan de scheepswerf gaat u naar de molen.

11. Molen Rijn en Lek, Dijkstraat 29

De voor **Nederland unieke walpoortmolen** is in 1659 bovenop een toen iets verlaagde stadspoort gebouwd. Hierdoor is deze Leuterpoort als enige van de zes middeleeuwse stadspoorten die Wijk telde, bewaard gebleven. De molen werd vroeger ten onrechte beschouwd als de molen die Jacob van Ruisdael rond 1670 schilderde. Van die **Molen van Ruisdael** staat verderop aan **Langs de Wal** alleen nog het **voetstuk**. Dit misverstand bracht de Rijn & Lek overigens wel internationale roem en betekende door die bekendheid zijn redding, toen in 1929 sloop dreigde.

Voetstuk molen ►

Na een bezoek aan de molen met prachtig uitzicht over de Stadshaven en op de rivier, kunt u in het naast de molen gelegen **Molenhuis “De Graanschuur”** alles te weten komen over de al eerder genoemde **leerlooiërij** die er vroeger in Wijk bij Duurstede was en het ambacht van leer looien. Er draait een **film** over het proces van het leer looien en er is een **tentoonstelling** ingericht met informatie over deze **Wijkse leerlooiërij**. Voor Wijk bij Duurstede was het een belangrijke nijverheid, waar de molen een grote rol in speelde. In het Molenhuis kunt u ook wat eten en drinken of meel en andere zaken kopen.

U loopt onder de molen door en slaat rechtsaf naar het Walplantsoen. U loopt tot aan de Wildemansteeg (links). Vroeger voerde deze steeg naar een toren in de stadsmuur. Misschien werden daar krankzinnigen opgesloten en dankt de steeg daar zijn naam aan. Aan het einde van de steeg gaat u rechtsaf, de Klooster Leuterstraat in.

Recht voor u ziet u de Rooms-katholieke kerk. U vervolgt uw weg over deze straat, en komt uiteindelijk weer aan bij de Markt.

U vervolgt uw weg verder door de Veldpoortstraat, waarna u over de brug linksaf slaat richting De Gouden Leeuw. Let op: vanaf hier gaat de wandelroute over in een fiets- en autoroute.

Hier vervolgt u de Zandweg tot het fietspad even voor de rotonde rechtsaf buigt.

●Ga via de Langbroekseweg en de Wijkerweg naar het kruispunt Wijkerweg / Langbroekerdijk / Bovenwijkerweg.

*(Voor **automobilisten** die de route willen volgen, wordt als vertrekpunt het parkeerterrein aan het Walplantsoen gerekend. Sla vanaf hier linksaf, de Singel op. Bij de Veldpoortbrug houdt u rechts aan: de Zandweg. Deze volgt u tot op de rotonde, waar u de eerste afslag rechts neemt. Daarna vervolgen vanaf hierboven: “Ga via de Langbroekseweg”).*

LANGBROEK Hier vindt u op het kruispunt:

12. Boerderij De Steenen Brug, Wijkerweg 2

Eind 1990 maakte een grote brand een eind aan meer dan drie eeuwen van boeren en tappen in deze boerenherberg op de viersprong van de Langbroekerdijk, Wijkerweg en Bovenwijkerweg, het hart van het buurtschap De Steenen Brug. Vroeger stond het huis bekend als het café van de Jonker van

Maarsbergen, een café voor de welgestelden. Armere buurtgenoten zochten hun vertier elders, namelijk in de schuin daartegenover gelegen herberg en bakkerij Snellesteijn. Na twee decennia van touwtrekken over sloop, herbouw en nieuwbouw, kocht de familie Molthoff in de zomer van 2010 de bouwval, die vervolgens volledig werd gerestaureerd. Het geheel bestaat uit een dwarshuisboerderij uit 1877 met een rietgedekte schuurberg en een gepotdekselde inrijschuur (gepotdekseld betekent: gedeeltelijk over elkaar gespijkerde planken om inwatering tegen te gaan).

Ook hier zijn enkele **ambachtlieden** aan het werk: een leerbewerker, glaswerker en restauratieschilder.

Bent u ook zo benieuwd naar de **restauratie van het uithangbord?** U kunt het vandaag vragen.

Vanaf hier kunt u richting Overlangbroek gaan, waarvoor u op de kruising rechtsaf gaat. U volgt een stukje de Langbroekerdijk B tot u aan de linkerkant komt bij:

13. Het Wolvegat Langbroekerdijk B 8 Open vanaf 11.00 uur!

De boerderij Het Wolvegat is een **dwarshuisboerderij** uit de eerste helft van de 18^e eeuw. Bij dit type is het woongedeelte dwars op het bedrijfs gedeelte geplaatst. De naam was oorspronkelijk De Lokhorst, naar de familie Lokhorst die het voor die tijd bewoonde. De naam Het Wolvegat is wellicht eerder gegeven naar aanleiding van een graafactie van een incidentele wolf. Wolven kwamen in de 16^e en 17^e eeuw in het gebied van de Langbroekerwetering nog voor. De boerderij was in de late middeleeuwen en daarna een aanzienlijk complex, maar in de 19^e eeuw bestond Het Wolvegat uit slechts drie woninkjes. In 1822 werd het hoofdhuis gesloopt. Op de fundamenten daarvan werd de huidige boerderij gebouwd, grotendeels uit baksteen, maar in het achterhuis zijn nog kloostermoppen te zien die dateren van veel oudere datum.

Met het restmateriaal van de sloop werd een landarbeiderswoning gebouwd (vergroot in 1913 en sinds 1956 in gebruik als schuur). In 1822 is er ook een bakhuis aangebouwd, dat in 1974 is vervangen.

Het Wolvegat kunt u ook gedeeltelijk binnen bezichtigen. Als het goed is, komt u hier het **ambacht van wol spinnen** tegen, uitgeoefend met een bijzonder spinnenwiel door de moeder van de huidige eigenaresse.

Het Wolvegat in 2015 en vóór de restauratie:

Nog meer ambachten! Ooit gehoord van “**langbroekseweidelopers**”? Dat zijn wandelstokken gemaakt van sleedoorn, die door de eigenaar van het Wolvegat handmatig worden vervaardigd. Zie foto.

- U kunt ook even naar het **boerderijwinkeltje** gaan, waar u zelfgemaakte artikelen vindt, zoals wollen mutsen, jams, tekeningen.
- In de voortuin van de boerderij of bij minder gunstig weer binnen, kunt u **pauzeren voor een kopje koffie of thee met eigengebakken appeltaart**.

- De kinderen mogen de ezeltjes knuffelen.

Vanaf Het Wolvegat vervolgt u linksaf uw weg naar Overlangbroek en ziet even later aan de linkerkant:

14. Boerderij fam. Verweij, Langbroekerdijk B16

Deze boerderij dateert van omstreeks 1850 en is van het **langhuistype**, het meest gebruikelijke type boerderij langs de Langbroekerwetering. Een langhuisboerderij heeft een woongedeelte dat in het verlengde ligt van het bedrijfs gedeelte, daarvan gescheiden door een muur. Het huisje ernaast is een **bakhuisje** annex zomerhuisje.

In zo'n zomerhuisje verbleef men overdag gedurende de zomermaanden, zodat het voorhuis kon worden gebruikt bijv. als kaaskamer. In de huidige situatie zijn de zomerhuizen vaak uitgegroeid tot aan het hoofdgebouw gelijkwaardige bouwwerken. Ook wat betreft de overige kenmerken is het zomerhuis de “tweeling” van het hoofdgebouw.

◀ Het zomerhuis van Langbroekerdijk B 16 heeft aan de voorkant een **tuitgevel** en een zolderluik. Aan de achterzijde is een houten schuur (gepotdekseld) aangebouwd.

- U ziet dat de **rieten kap van de boerderij** nog maar kort geleden is vernieuwd. Eigenlijk jammer, dat de rietdekkers al klaar zijn met hun werk, maar de eigenaar van de boerderij zal ongetwijfeld wat over dit oude **ambacht van riet dekken** weten te vertellen.

Bij uw bezoek aan de **melkveeboerderij** krijgt u ook informatie over hoe de bewoners hier ambachtelijk boeren. Zij vertellen over de melkerij, over de omgang met hun koeien, maar ook hoe zij de grond bewerken.

N.B. Deze boerderij kunt u niet van binnen bezichtigen.

U vervolgt uw weg weer in Overlangbroek en net voordat u bij de kerk aan de linkerkant arriveert, ziet u aan de rechterkant:

15. Oude school Overlangbroek, Langbroekerdijk B 15

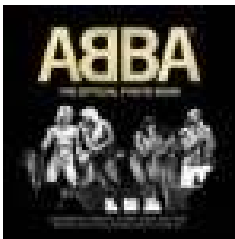
In 1861 werd een eenvoudig bakstenen gebouwtje in gebruik genomen als schoolgebouw. Het kende maar één klaslokaal en is nu in gebruik als garage. In 1907 werd een grotere school gebouwd, die tot 1984 voor het onderwijs in gebruik is geweest en nu buurthuis is.

Dit gebouw had twee klaslokalen.

Het woonhuis van de onderwijzer staat er naast.

- Het terrein vóór de Oude School is vandaag omgetoverd tot een **ambachtenpleintje**. Daar kunt u diverse ambachten zien. Niet alleen breien, houtsnijwerk en stoelen matten, maar ook wafels bakken met oude wafelijzers, antieke quilts en patchwork, oud boerengereedschap. In de oude school is een “**klaslokaal oude stijl**” ingericht.

- In de oude school is om **11.00, 12.00, 14.00 en 15.00 uur** het toneelstuk **Björn** te zien, onder regie van **Karel Schneider**. Het stuk gaat over een coverband die vroeger songs van **ABBA** naspeelde en waarvan de vier leden elkaar na lange tijd weer ontmoeten bij het huwelijk van een vriend. Bij die gelegenheid willen zij de coverband nieuw leven inblazen en weer net zo flitsend spelen als vroeger, maar het weerzien verloopt heel anders dan zij zich hadden voorgesteld.

- Vanaf de Oude School kunt u ook even naar het **tuinterras schuin tegenover de Kerk** lopen op **Langbroekerdijk B 19**. Hier kunt u in de tuin heerlijk genieten van koffie, thee of limonade, met eigengebakken koek.

Schuin tegenover de Oude school, ziet u aan de linkerkant:

16. Hervormde kerk Overlangbroek, Langbroekerdijk B 30

In een bocht van de Wetering ligt op een verhoogd en omgracht terrein, waarop ook een kerkhof is aangelegd, deze **laatgotische kerk** met een toren uit 1504 en een schip dat nog grotendeels uit 1477 dateert. In 2000 zijn de kerk en de toren grondig gerestaureerd. Het **orgel** is uit 1770 en gemaakt door Albertus van Os uit Vlissingen. Na veel omzwervingen kwam het in 1986 in deze aan St. Hyacinthus gewijde kerk, terecht en werd in 2007 gerestaureerd.

Binnen kunt u van het **interieur** en van het **orgelspel** door verschillende organisten genieten.

Op het kerkplein worden traditiegetrouw oliebollen gebakken en verkocht.

*Na uw bezoek aan de kerk gaat u rechtsaf: de weg terug die u bent gekomen en gaat nu **richting Nederlangbroek**, een mooie rit langs de Langbroekerwetering, waarbij u voorbij het **Poortje van Groenestein** komt en kort daarna arriveert bij:*

17. Kasteel Sandenburg, Langbroekerdijk A 24

Vandaag mag u binnen de hekken van Kasteel Sandenburg komen, want dit is ook de plaats waar u een **Boerenbruiloft** gaat bijwonen. Om **13.00, 14.00, 15.00 en 16.00 uur** arriveert het bruidspaar Bertus en Cornelia hier met paard en marathonwagen om in de echt te worden verbonden. De toneelopvoeringen worden verzorgd door de Langbroekse **toneelvereniging VIOS** (Vooruitgang is ons Streven).

Kasteel Sandenburg is waarschijnlijk aan het eind van de 13^e eeuw gebouwd. Zoals vrijwel alle kastelen langs de wetering was Sandenburg oorspronkelijk alleen een **woontoren**. Veel van de woontorens in dit gebied werden in 1538 geregistreerd als **ridderhofstad**. Aan deze status ontleenden de eigenaren de nodige rechten.

In de 17^e eeuw was Sandenburg al behoorlijk uitgebreid. Het had een grote toren van zes verdiepingen en verschillende woonvleugels. Rond 1770 werd het grotendeels afgebroken en vervangen door een **torenachtig landhuis**. In 1792 kocht de Betuwse baronnenfamilie Van Lynden Kasteel Sandenburg en deze familie is nog steeds eigenaar.

Tussen 1860 en 1864 kreeg het kasteel zijn huidige aanzien, volgens ontwerp van S.A. van Lunteren, inclusief de witte bepleistering. De voorzijde van het kasteel is niet gericht op de Langbroekerwetering, maar op de kerk van Overlangbroek. De opdrachtgever van deze grote verandering was Constantijn Theodoor Baron van Lynden. Het huis kreeg de neo-Tudorstijl (ook wel Willem II stijl genoemd). In dezelfde stijl werden de portierswoning, de oranjerie en het koetshuis gebouwd op de plek waar eerst de renaissance tuin was. Kasteel en bijgebouwen staan binnen een vierkant grachtenstelsel. Het totale landgoed, inclusief Groenestein (nu verdwenen) en Walenburg, beide in de 19e eeuw door de familie Van Lynden verworven, is ongeveer 650 ha groot.

In 2000 volgde een grootscheepse restauratie. Kasteel Sandenburg wordt nu deels gebruikt voor privéwoning en als kantoor. De bijgebouwen hebben ieder ook een nieuwe bestemming gekregen. De tuin en het park werden in landschappelijke stijl aangelegd.

*U vervolgt uw weg verder naar Nederlangbroek, tot u uiteindelijk aan het begin van het dorp op nummer A 46a de **Ambachtelijke Meubelmakerij De Schrijn** ziet. Daarna komt u aan in het dorp Nederlangbroek en vlak voor het drukke kruispunt ziet u aan de rechterkant de **Brink** en de toren van de **Hervormde Kerk**.*

18. Meubelmakerij De Schrijn, Langbroekerdijk A 46a (geen monument)

Bij “De Schrijn” worden **op ambachtelijke wijze meubels gemaakt**. Een aantal docenten leidt op tot meubelmaker of **meubelrestaurateur**. Meubels maken is een mooi maar arbeidsintensief ambacht. De eigenaren Michel Sadon en Erik Verkuil zijn echte vaklui, die dit mooie ambacht levend willen houden. Door middel van cursussen en opleidingen geven zij hun kennis en vaardigheden door. Zo dragen zij hun steentje bij aan het voortbestaan van de meubelmakerij.

19. Hervormde kerk Nederlangbroek, Brink 8

Van de **sobere gotische kerk** uit het derde kwart van de 15e eeuw zijn de westtoren en het koor overgebleven. Het schip is in 1870 herbouwd. In de kerk en op het **kerkhof** erachter treft u verschillende interessante grafstenen aan van kasteelbewoners.

Let op de wapenschilden op de acht **herenbanken** en het historische **koper** (kronen en lezenaars) in de kerk.

- Het **orgel** van J.C. Friedrichs uit 1809 wordt gedurende de hele dag door drie verschillende organisten bespeeld.

- **Fototentoonstelling** van het kappen van het essenhakhout in Langbroek begin van dit jaar.

De foto's zijn gemaakt door **Hans Dirksen**.

Komend vanaf de Brink gaat u rechtsaf en op het kruispunt bij restaurant Torbijn linksaf, richting Cothen. Met de fiets, moet u eerst de weg oversteken om het fietspad aan de rechterkant van de weg te bereiken. Vlak bij Cothen gaat u door een fietstunnel, die onder de provinciale weg naar Utrecht doorgaat, en dan bent u in Cothen.

Cothen

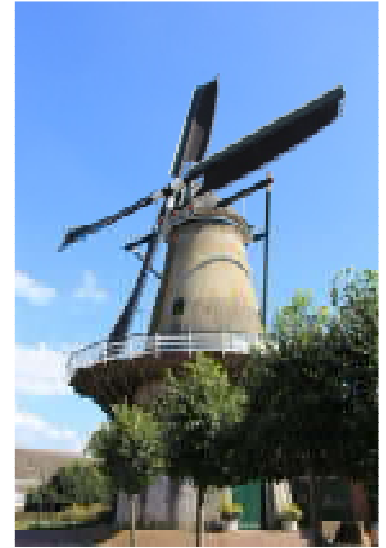
Als u Cothen binnenkomt, gaat u na de brug linksaf en daarna gelijk rechtsaf naar de molen.

20. Molen Oog in 't Zeil, Molenplein 1

De ronde **bakstenen stellingmolen met rieten kap** uit 1869-1870 is -net als de katholieke kerk- belangrijk voor het dorpsgezicht. Al in de 14e eeuw stond op deze plaats een korenmolen, waar boeren uit de omtrek hun graan naar toe brachten. Nadat de molen in 1936 was onttakeld, werd hij in 1986-1987 gerestaureerd, gecompleteerd en weer in bedrijf genomen. De molenvlucht bedraagt bijna 24 meter. Vrijwillig molenaar Michel Vader maalt al weer vele jaren koren in deze molen van Het Utrechts Landschap.

● Vandaag kunt u hier niet alleen meel kopen, maar ook een **bijzonder broodje eten**: een **speciaal voor Open Monumentendag gebakken broodje door de Cothense bakker** en daarop een **versgebakken 17^e-eeuwse hamburger**; benieuwd wat het recept daarvoor is van cafetaria het **Oude Raedthuys**.

Ga vanuit de molen weer terug naar de weg en ga linksaf de Dorpsstraat in en vervolgens linksaf de Kerkweg op. Links ligt de:

21. Rooms-katholieke kerk, Kerkweg 7

Deze **neogotische kruisbasiliek**, gebouwd in 1906, is gewijd aan de apostelen **Petrus en Paulus**. Als er twee apostelen zijn geweest die veel gereisd hebben, zijn zij het wel. Zij trokken door Klein-Azië en Zuid-Europa, maar kwamen beiden uiteindelijk in Rome, waar zij als martelaren stierven. In de Cothense kerk, die is ontworpen door W. te Riele Gzn, de belangrijkste architect van het aartsbisdom en een volgeling van de architect Alfred Tepe, zijn de **altaren, kruiswegstaties** en de **gebrandschilderde ramen** zeker de moeite waard. Een stukje verderop aan de Kerkweg ligt de **begraafplaats** uit 1856 met een **gedeeltelijk houten grafkapel** voor de priestergraven uit het eind van de 19^e eeuw.

*U fietst de Kerkweg uit en draait aan het einde hiervan de Hinkerstraat in. Deze rijdt u helemaal uit (ook over het woonerf) tot aan de T-splitsing met de Willem-Alexanderweg. Hier kunt u kiezen voor een **langere route** door een stukje buitengebied en dan doet u onderweg het pand Nachtdijk 1 (nr. 22) aan (hiervoor slaat u rechtsaf), of u kiest voor de kortere route (hiervoor slaat u linksaf).*

Langere route: volg de Willem-Alexanderweg en ga rechtsaf, de Ossenwaard op. Deze vervolgt u tot u na een bocht bij de driesprong komt, waar u rechtsaf de Caspargauw opgaat. Bij de volgende driesprong slaat u linksaf, de Tuurdijk op. De volgende afslag links is de Nachtdijk.

*) Hier kunt u ook de Bunnikse route voor de Open Monumentendag oppakken, door het Molenspoor op te gaan en bij Kaasboerderij De Ossenwaard deze route op te halen.

22. Langhuisboerderij, Nachtdijk 1

Direct ten zuiden van de Nachtsloot ligt de monumentale langhuisboerderij met de naam **De Nieuwe Winkel** (winkel = hoek) uit 1929. De oude, van oorsprong 18^e - eeuwse boerderij De Winkel ligt even verderop aan de Nachtdijk op nummer 9. Sinds de recente restauratie is het **siermetselwerk** met zijn **gele speklagen** en **roodgeel geblokte hanenkammen** boven de vensters en het entreeportiek, alsmede het gekleurde **glas-in-lood** in de bovenlichten weer in oude glorie hersteld. Tot het complex behoort ook een grote schuur van dezelfde datum als de boerderij en een hooiberg uit 1970. De schuur is omgetoverd tot Bed & Breakfast.

U fietst door op de Nachtdijk en houdt links aan: de Kapelleweg. Deze vervolgt u tot u op de Smidsdijk aankomt. Sla hier rechtsaf (Dwarsdijk) en ga kort hierna linksaf, de Trechtweg op. Bij de kruising met de Bredeweg fietst u die weg op en arriveert u weer op het punt waar u daarnet Cothen hebt verlaten (Ossenwaard). Sla rechtsaf de Willem Alexanderweg op. Volg hierna de beschrijving van de kortere route.

Kortere route: volg de Willem-Alexanderweg; aan het einde hiervan gaat u rechtsaf de Dorpsstraat in. Ga gelijk linksaf: In de Bogerd, en rechtsaf: het Ambachtspad op. Op de Brink slaat u linksaf, Rhijnestein op.

23. Kasteeltuin Rhijnestein, Rhijnestein 1-2

Dit middeleeuwse kasteel werd in de zeventiende eeuw veranderd in een buitenplaats. In 1910 is rond het kasteel langs de Kromme Rijn, naar het ontwerp van L.A. Springer, een **langgerekte siertuin in neorenaissancestijl** aangelegd, met onder meer rozen, buxus en een berceau (loofgang) van kastanjes. Verder is er een parkbos, moestuin (niet toegankelijk) en boomgaard. Het voor een deel nog **14^e-eeuwse poortgebouw** en het **kasteel** zelf zijn niet opengesteld, maar **vanuit de tuin wel van alle kanten goed te bekijken.**

Ga terug naar De Brink voor twee opengestelde monumenten:

24. Protestantse kerk, De Brink 9

Het oudst is het onderste tufstenen muurwerk van het koor uit begin 13^e eeuw. De consistorie en crypte aan de noordzijde zijn in 1520 aangebouwd. In 1890 vond de laatste grote verbouwing plaats toen de kerk in westelijke richting met twee traveeën werd vergroot en het torentje werd verplaatst.

Tijdens de OMD zijn in deze kerk **twee ambachten** te bekijken:

- het **repareren van bepaalde klokken**, met uitleg hoe dat in zijn werk gaat; tevens is er de mogelijkheid om vandaag het **torenuurwerk van de kerk te bekijken.**
- demonstraties van het **ontwerpen van glas-in-lood en tiffany.**

U gaat verder De Brink af en aan uw linkerkant vindt u de:

25. Kerkehuisjes aan de Dorpsstraat

De witte huisjes, die nog altijd van de kerk zijn, dateren in oorsprong uit de 18^e eeuw, maar zijn ingrijpend gerenoveerd.

U vervolgt de Dorpsstraat richting Wijk bij Duurstede, die overgaat in de Groenewoudseweg. Aan het einde hiervan slaat u bij de kruising rechtsaf richting Wijk bij Duurstede.

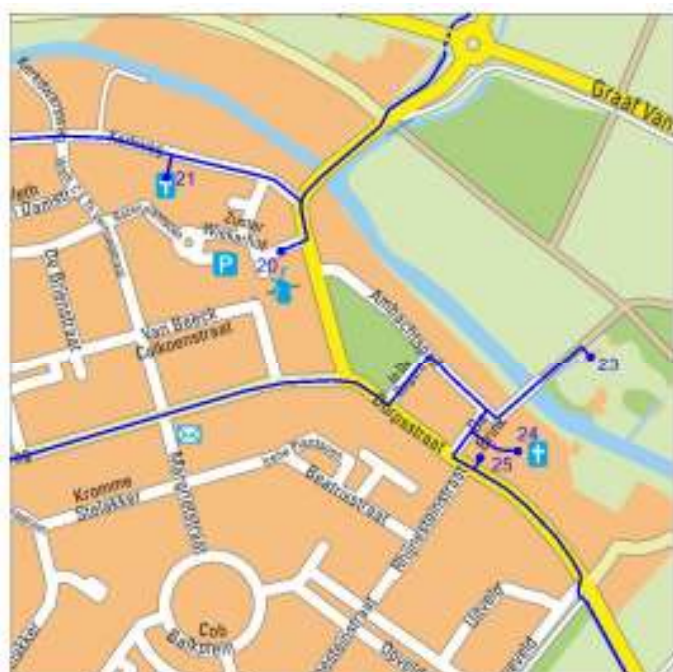
Algemene informatie OMD gemeente Wijk bij Duurstede

Tenzij anders vermeld, zijn de panden en tuinen op zaterdag 12 september geheel of gedeeltelijk opengesteld van 10.00 tot 17.00 uur. Voorafgaand aan de Open Monumentendag kunt u voor informatie en foto's terecht op de websites www.facebook.com/openmonumentendagwijk, www.rhczuidoostutrecht.nl en www.wijkbijduurstede.nl, bij de VVV aan de Markt 24 in Wijk bij Duurstede (tel. 0343-575995) en in het gemeentehuis aan de Karel de Grotestraat 30 (tel. 0343-595595).

De hele dag is het **VVV-kantoor als centraal informatiepunt beneden in het Oude Stadhuis** op de Markt in Wijk bij Duurstede geopend. De living statues helpen u bovendien graag op weg. Daarnaast ligt op de meeste locaties informatiemateriaal voor u klaar en/of zijn er gidsen aanwezig. Kijk voor meer informatie op www.openmonumentendag.nl.

Routekaarten

Hieronder staat de route door Wijk bij Duurstede en het grootste deel van de route door Cothen.

Kern Cothen (Dorpsstraat)

Kern Wijk bij Duurstede (Binnenstad)

Op de volgende pagina vindt u de route door de hele gemeente.

Met dank aan de **sponsors**, die deze dag mede mogelijk hebben gemaakt:

de **Wijkse Stichting, Aegir Marine B.V. en Aalberts Industries BV.**

Colofon

Het bestuur van de Stichting Open Monumentendag Wijk bij Duurstede:

Guus Swillens, Jeannette van Altendijk, Kees van Vliet, Dorine Bakker, Aart Molendijk, Monique Prinsen, Lenie Roman, Anny Smit, Annemieke Wielinga en Huub Bakker.

Tekst: Fred Gaasbeek, Annemieke Wielinga, Jeannette van Altendijk

Foto's: Winfried Leeman, Jeannette van Altendijk.

Eindredactie: Communicatie gemeente Wijk bij Duurstede

